

โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก

การพยาบาลจิตเวช และสุขภาพจิต (ฉบับปรับปรุง) เล่ม 1

WY160
ก492พ
2567
ล.1
ฉ.1

การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต (

๒๐56522
ห้องสมุด วพบ.สุรินทร์

บรรณาธิการ

ฉวีวรรณ สัตยธรรม

แพ จันทรสุข

ดร.ศุภร์ใจ เจริญสุข

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
คำชี้แจง	ข
รายนามผู้นิพนธ์	ค
ตอนที่ 1	
บทนำ (Introduction to Psychiatric- Mental Health Nursing)	1
บทที่ 1 วิวัฒนาการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต..... ฉวีวรรณ สัตยธรรม	3
(Evolution Perspective of Psychiatry, Mental Health, and Psychiatric-Mental Health Nursing)	
ความสำคัญของการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	4
วิวัฒนาการของจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตสากล	5
วิวัฒนาการของจิตเวชศาสตร์และสุขภาพจิตในประเทศไทย	8
วิวัฒนาการของการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตสากล	12
วิวัฒนาการของการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตประเทศไทย	16
แนวโน้มการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตในประเทศไทย	21
กฎหมายและจริยธรรมในการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	23
บทที่ 2 พยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิตกับทีมจิตเวชและสุขภาพจิต.....ฉวีวรรณ สัตยธรรม	32
(Psychiatric- Mental Health Nursing and Psychiatric - Mental Health team)	
ความหมายการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	32
ลักษณะงานของการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	33
ระดับหน้าที่ของพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	35
คุณสมบัติของพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	35
บทบาทหน้าที่ของพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	36
ทีมการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	40
บุคลากรในทีมจิตเวชและสุขภาพจิต	42

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 พฤติกรรมและการปรับตัว.....	ฉวีวรรณ สัตยธรรม	47
(Behavior and Adjustment)		
พฤติกรรม		47
- ความต้องการและแหล่งที่มีของความต้องการ		48
- ความไม่สมดุลของสุขภาพจิต		50
การปรับตัว		53
- การใช้กลไกทางจิต		53
- การใช้พฤติกรรมการเผชิญปัญหาและการแก้ปัญหา		56
- การแก้ปัญหาเชิงวิทยาศาสตร์ วิธีพุทธและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง		59
ตอนที่ 2		
แนวคิดทฤษฎีที่จำเป็นในการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต		65
(Essential Theoretical Concepts For Mental Health and Psychiatric Practice)		
บทที่ 4 แนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพจิต.....	ฉวีวรรณ สัตยธรรม	67
(Concept of Mental Health)	ดร.วิไลพร ขำวงษ์	
ความหมายของสุขภาพจิต		67
ลักษณะองค์รวมของสุขภาพจิต		69
ความฉลาดทางอารมณ์		70
พลังสุขภาพจิต		73
ลักษณะของผู้ที่มีสุขภาพจิตดี		74
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิต		77
การส่งเสริมสุขภาพจิตและการป้องกันการเกิดปัญหาทางจิต		85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 แนวคิดทฤษฎีทางการพยาบาลจิตเวช..... <i>ดร.ศุภกรใจ เจริญสุข</i>	90
(Theoretical Concepts of Psychiatric Nursing)	
ความหมาย	90
รูปแบบทางชีวภาพการแพทย์	91
- แนวคิดและความเป็นมา	91
- สาเหตุของความเป็นผิดปกติทางจิต	91
- การประยุกต์ใช้ทางพยาบาล	94
รูปแบบทางจิตสังคม	94
1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์	94
- แนวคิดหลัก	94
- การประยุกต์ใช้ทางพยาบาล	98
2. ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	99
- แนวคิดหลัก	99
- การประยุกต์ใช้ทางพยาบาล	100
3. ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม	100
- แนวคิดหลัก	101
- การประยุกต์ใช้ทางพยาบาล	102
4. ทฤษฎีทางปัญญา	104
- แนวคิดหลัก	105
- การประยุกต์ใช้ทางพยาบาล	106
5. ทฤษฎีมนุษยนิยม	107
- แนวคิดหลัก	108
- การประยุกต์ใช้ทางพยาบาล	109
รูปแบบทางการพยาบาล	110
ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของเพพพลาว	111

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 3	
ประเด็นปัญหาด้านชีวิตจิตสังคมและการพยาบาล (Psychosocial Issue and Intervention)	115
บทที่ 6 การดูแลบุคคลที่มีความเครียด (Caring for Stress)..... แพ จันทร์สุข	117
<i>ฉวีวรรณ สัตยธรรม</i>	
ความหมาย	117
ทฤษฎีความเครียด	118
มูลเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียด	119
ระดับของความเครียด	125
กลุ่มอาการที่เกิดจากความเครียด	126
ธรรมชาติของสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียด	127
ประโยชน์ของความเครียด	127
วิธีการเผชิญความเครียด	128
วิธีลดและป้องกันความเครียด	128
การพยาบาลผู้ที่มีความเครียด	133
บทที่ 7 การดูแลบุคคลที่มีความวิตกกังวล..... แพ จันทร์สุข	136
(Caring for Anxiety)	
ความหมาย	136
ประเภทของความวิตกกังวล	138
ทฤษฎีความวิตกกังวล	139
ระดับของความวิตกกังวล	141
การให้ความช่วยเหลือ	143

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 8 การดูแลบุคคลที่มีปัญหาทางจิตสังคม..... <i>เยาวลักษณ์ มหาสิทธิวัฒน์</i>	147
(Caring for Psychosocial Problems)	
ความหมาย	147
การสูญเสียและทุกข์โศก	148
ความโกรธ	154
ความไม่เป็นมิตร	158
ความรู้สึกอ้างว้างและรู้สึกหงอยเหงา	160
ความรู้สึกสิ้นหวัง	163
ความรู้สึกหมดพลังอำนาจ	166
ความบีบคั้นทางจิตวิญญาณ	169
การปฏิเสธ	178
ภาวะพึ่งพา	181
บทที่ 9 การดูแลบุคคลในภาวะวิกฤติ..... <i>ฉวีวรรณ สัตยธรรม</i>	186
(Caring for Crisis Clients)	
ความหมาย	186
ลักษณะเฉพาะของภาวะวิกฤติ	187
ความรู้สึกละและปฏิกิริยาตอบสนองต่อภาวะวิกฤติ	187
ลำดับขั้นตอนของภาวะวิกฤติ	188
ประเภทของภาวะวิกฤติ	190
การดูแลช่วยเหลือบุคคลผู้อยู่ในภาวะวิกฤติ	190
การดูแลช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	194
พฤติกรรมโดยทั่วไปหลังเกิดภาวะวิกฤติ	195
การป้องกันปัญหาสุขภาพจิตจากภาวะวิกฤติ	195

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 10 การดูแลบุคคลที่มีความคิดฆ่าตัวตาย.....ฉวีวรรณ สัตยธรรม	198
(Caring for Suicidal Clients)	
ความหมาย	198
ประเภทของการฆ่าตัวตาย	198
ทฤษฎีของการฆ่าตัวตาย	199
สาเหตุที่ทำให้คนฆ่าตัวตาย	201
กลุ่มบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงต่อการฆ่าตัวตาย	201
การประเมินการฆ่าตัวตาย	202
การวางแผนและการปฏิบัติการพยาบาล	203
การประเมินผล	204
การให้ข้อมูลข่าวสารครอบครัวและเพื่อนของผู้ฆ่าตัวตาย	204
ตัวอย่างจดหมายลาตายของผู้ที่ฆ่าตัวตาย	205
ตอนที่ 4	
เครื่องมือสำหรับการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต	209
(Tools for Practice of Psychiatric Nursing)	
บทที่ 11 การใช้ตนเองเพื่อการบำบัดทางจิต.....แพ จันทร์สุข	211
(Therapeutics use of self)	
ความหมายของการใช้ตนเองเพื่อการบำบัดทางจิต	211
ความหมายของตัวตน	212
การตระหนักในตนเอง	214
การพัฒนาการรู้จักตนเอง	216
พยาบาลกับการใช้ตนเองเพื่อการบำบัดทางจิตเวช	219
องค์ประกอบที่สำคัญในการใช้ตนเองเพื่อการบำบัด	219
เจตคติที่พึงมีในการใช้ตนเองเป็นเครื่องมือในการบำบัด	229

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 12 การสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด.....จุฬาลักษณ์ ชำชอง	223
(Therapeutics Communication and Nurse–Patient Relationship)	
ความหมายของการสื่อสาร	223
กระบวนการสื่อสาร	223
ชนิดของการสื่อสาร	224
รูปแบบของการสื่อสาร	224
การสื่อสารเพื่อการบำบัด	225
เทคนิคการสื่อสารเพื่อการบำบัด	228
ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างพยาบาลและผู้ป่วยเพื่อการบำบัด	232
ลักษณะของสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด	233
ขั้นตอนในการสร้างสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด	236
บทที่ 13 กระบวนการพยาบาลทางการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต...ดร.ศุภกรใจ เจริญสุข	248
(Nursing Process in Psychiatric–Mental Health Nursing)	
ความหมาย	248
ขั้นตอนของกระบวนการพยาบาลทางจิตเวชและสุขภาพจิต	249
การประเมินภาวะสุขภาพ	251
การวินิจฉัยทางการพยาบาล	253
การวางแผนการพยาบาล	255
การปฏิบัติการพยาบาล	256
การประเมินผลการพยาบาล	257
ภาคผนวก	259
1. มาตรฐานการพยาบาลจิตเวช	260
2. กฎหมายทางจิตเวช	262
3. พระราชบัญญัติสุขภาพจิต	271
4. ประกาศศสภการพยาบาล เรื่อง ขอบเขตและสมรรถนะ ผู้ปฏิบัติการพยาบาลชั้นสูง สาขาต่าง ๆ	287